Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PRIITA PIKAMÄEA
přednesené dne 16. února 2023 [1]

Věc C-567/21

BNP Paribas SA
proti
TR

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Cour de cassation (Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 44/2001 – Články 33 a 36 – Uznání soudních rozhodnutí – Uznání rozhodnutí v incidenčním řízení – Vnitrostátní pravidla týkající se koncentrace nároků – Námitka překážky věci pravomocně rozsouzené – Výjimka ze zásady překážky věci pravomocně rozsouzené – Pojmy ‚základ' a ‚předmět' “

I. Úvod

1. V projednávané věci předložil Cour de cassation (Kasační soud, Francie) Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu článků 33 a 36 nařízení (ES) č. 44/2001 [2].

2. Tři otázky položené vnitrostátním soudem dávají Soudnímu dvoru příležitost upřesnit rozsah překážky věci pravomocně rozsouzené u rozhodnutí vydaného v prvním členském státě, jehož uznání je vzneseno incidenčně proti nové žalobě podané v druhém členském státě. Konkrétně je Soudní dvůr v kontextu, který se vyznačuje bohatou reflexí právní vědy [3], žádán, aby vymezil příslušnou roli unijního práva a vnitrostátního práva při určování rozsahu překážky věci pravomocně rozsouzené soudem členského státu původu [4].

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Nařízení Rady ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

[3] – Viz zejména Turmo, A., *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne* (Překážka věci pravomocně rozsouzené v právu Evropské unie), Bruylant, Brusel, 2017; Kessedjian, C., „L'autorité de la chose jugée et l'effectivité du droit européen“ (Překážka věci pravomocně rozsouzené a efektivita evropského práva), *ERA Forum*, č. 11, 2010, s. 263 a násl.; Menétrey, S. a Cuniberti, G., S. Ménétrier a G. Cuniberti, „Saisie conservatoire en France sur des biens gelés par une injonction Mareva chypriote: le (faible) jeu de l'autorité de chose jugée“ [Zabavení majetku zmrazeného kyperským soudním příkazem „Mareva injunction“ ve Francii: (slabá) síla překážky věci pravomocně rozsouzené], *Revue critique de droit international privé*, 2019, s. 215 a násl.

[4] – Je třeba poznamenat, že tato otázka je rovněž řešena ve věci Recamier (C-707/21, v současné době pozastavena), kde se předkládající soud dotázal soudu, zda se „autonomní definice překážky věci pravomocně rozsouzené týká všech podmínek a účinků této překážky“, nebo zda „jejich část může být vyhrazena právu soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, nebo právu soudu, který rozhodnutí vydal“. K této druhé věci viz Bléry, C., „Quelle autonomie de la notion de l'autorité de la chose jugée?: droit de l'Union versus droit français“ (Jaká je autonomie pojmu ‚překážka věci pravomocně rozsouzené'? Unijní právo versus francouzské právo), *Dalloz actualité*, 1. prosince 2021.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

3. Pro projednávanou věc jsou relevantní články 27, 33 a 36 nařízení č. 44/2001.

B. Vnitrostátní právo

1. Francouzské právo

4. Článek L. 1234–5 první pododstavec code du travail (zákoník práce) stanoví, že pokud zaměstnanec ve výpovědní lhůtě nepracuje, má nárok na vyrovnávací příspěvek, ledaže se dopustil závažného pochybení.

5. Článek L. 1234-9 první pododstavec zákoníku práce stanoví:

„Zaměstnanec s pracovní smlouvou na dobu neurčitou, který je propuštěn poté, co alespoň osm měsíců nepřetržitě pracoval u stejného zaměstnavatele, má s výjimkou případů závažného pochybení nárok na odstupné při propuštění.“

6. Podle článku L. 1235–3 zákoníku práce, pokud k propuštění zaměstnance dojde z důvodu, který není skutečný a závažný, soud může navrhnout opětovné přijetí zaměstnance do pracovního poměru se zachováním jeho nabytých výhod. Pokud některá ze stran odmítne toto opětovné přijetí, přizná soud zaměstnanci náhradu k tíži zaměstnavatele.

7. Článek R. 1452–6 zákoníku práce ve znění před účinností décret n° 2016-660 du 20 mai 2016 (nařízení č. 2016–660 ze dne 20. května 2016) [5] stanovil:

„Všechny nároky vyplývající z pracovní smlouvy mezi týmiž smluvními stranami jsou bez ohledu na to, zda pocházejí od žalobce nebo žalovaného, předmětem jediného řízení.

Toto pravidlo se nepoužije, pokud základ nároků vznikl nebo vyšel najevo až po předložení věci conseil de prud'hommes (pracovní soud).“

2. Právo Spojeného království

8. Článek 98 Employment Rights Act 1996 (zákon o právech zaměstnanců z roku 1996) stanoví:

„1) Pro účely této části platí, že pro rozhodnutí, zda je propuštění zaměstnance odůvodněné nebo protiprávní, musí zaměstnavatel prokázat

a) důvod (nebo pokud jich existuje více, hlavní důvod) propuštění a

b) že se jedná buď o důvod spadající do pododdílu 2, nebo o jiný hmotněprávní důvod, který odůvodňuje propuštění zaměstnance z pracovního místa, které zastával.

[5] – Úřední věstník Francouzské republiky č. 0120 ze dne 25. května 2016, text č. 30.

2) Důvod spadá do tohoto pododdílu, pokud

[…]

b) se týká chování zaměstnance.

[…]

4) Pokud zaměstnavatel splnil požadavky pododdílu (1), pak rozhodnutí, zda je propuštění odůvodněné nebo protiprávní (s ohledem na důvod prokázaný zaměstnavatelem),

a) závisí na tom, zda za daných okolností (včetně velikosti a administrativních zdrojů podniku zaměstnavatele) jednal zaměstnavatel přiměřeným způsobem či nikoli a zda se jednalo o pádný důvod pro propuštění zaměstnance, a

b) bude učiněno v souladu s požadavky spravedlnosti a dle opodstatněnosti případu.

[…]“

9. Oddíl 118 tohoto zákona stanoví, že pokud soud přizná odškodnění za protiprávní propuštění v souladu s oddíly 112 (4) a 117 (3), spočívá toto odškodnění v základním příspěvku (vypočteném podle oddílů 119 až 122 a 126) a (b) vyrovnávacím příspěvku (vypočteném podle oddílů 123, 124, 124A a 126).

III. Skutkový základ sporu, původní řízení a předběžné otázky

10. TR byl dne 25. srpna 1998 společností BNP, nyní společností BNP Paribas, zaměstnán na základě smlouvy podle anglického práva, aby v Londýně vykonával funkci „Senior Dealer“.

11. Dne 2. dubna 2009 podepsal TR s touto společností pracovní smlouvu na dobu neurčitou podle francouzského práva za účelem vyslání do Singapuru. Dodatkem ke své pracovní smlouvě ze dne 16. srpna 2010 byl přidělen do pobočky společnosti BNP Paribas v Londýně.

12. TR byl dne 30. září 2013 propuštěn pro závažné pochybení z důvodu skutečností, ke kterým došlo v době jeho vyslání do Singapuru.

13. Dne 20. prosince 2013 podal TR žalobu u Employment Tribunal (pracovní soud, Spojené království), jenž podle rozsudku ze dne 26. září 2014 vyhověl jeho stížnosti na protiprávní propuštění („complaint of unfair dismissal“), kterou shledal důvodnou, přiznal mu částku 81 175 liber (přibližně 94 401,77 eur) z titulu vyrovnávacího příspěvku („compensatory award“) a odložil další otázky týkající se náhrad na pozdější jednání.

14. Employment Tribunal (britský pracovní soud) zejména uvedl, že zatímco TR byla uložena sankce podle francouzského zákoníku práce, rada společnosti BNP Paribas souhlasila s tím, že případ by měl být řešen podle zákona o právech zaměstnanců z roku 1996 a britské judikatury.

15. TR poté podal u conseil de prud’hommes de Paris (pracovní soud v Paříži, Francie) žalobu ze dne 27. listopadu 2014, kterou se domáhal zejména toho, aby bylo společnosti BNP Paribas uloženo zaplatit odškodnění za propuštění bez skutečných a závažných důvodů, odstupné za

výpověď, odstupné při propuštění a různé částky odpovídající bonusům a prémiím stanoveným v pracovní smlouvě. Conseil de prud'hommes (pracovní soud) v rozsudku ze dne 17. května 2016 prohlásil tyto nároky za nepřípustné z důvodu překážky věci pravomocně rozsouzené.

16. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) rozsudkem ze dne 22. května 2019 tento rozsudek zrušil ve všech jeho výrocích.

17. Z výroků tohoto rozsudku je zřejmé, že cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) rozhodl, že rozsudek Employment Tribunal (britský pracovní soud) vykazuje překážku věci pravomocně rozsouzené, pokud jde o konstatování, že propuštění nebylo založeno na skutečných a závažných důvodech. Tento soud nicméně dospěl k závěru, že proti nárokům uplatněným u conseil de prud'hommes de Paris (pracovní soud v Paříži) nelze uplatnit překážku věci pravomocně rozsouzené, a nařídil společnosti BNP Paribas zaplatit odškodnění za propuštění bez skutečných a závažných důvodů, odstupné za výpověď, odstupné při propuštění a různé částky odpovídající bonusům a prémiím stanoveným v pracovní smlouvě.

18. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) k tomuto závěru mimo jiné uvedl, že v žalobě předložené Employment Tribunal (britský pracovní soud) bylo výslovně uvedeno, že TR nepožadoval náhrady a sociální výhody související s ukončením pracovního poměru a takové nároky uplatní u jiného soudu. Rozhodl, že nároky uplatněné u francouzského soudu nejsou stejné a nemají stejný základ jako nároky uplatněné u uvedeného soudu.

19. Společnost BNP Paribas podala kasační opravný prostředek ke Cour de cassation (Kasační soud). Na podporu své žaloby se navrhovatelka dovolává mimo jiné článku 33 nařízení č. 44/2001, a tvrdí, že z důvodu rozsudku britského soudu nemohly francouzské soudy přezkoumat nároky vznesené TR. V tomto ohledu navrhovatelka zaprvé tvrdí, že překážka věci pravomocně rozsouzené, kterou představuje cizí soudní rozhodnutí a je uplatňována před francouzským soudem, musí být posouzena s ohledem na právní moc a vykonatelnost, kterými je tento rozsudek nadán v členském státě, v němž byl vydán. Zadruhé navrhovatelka tvrdí, že překážka věci pravomocně rozsouzené spojená s rozhodnutím vydaným v členském státě brání tomu, aby v jiném členském státě byla podána žaloba se stejným předmětem, stejným základem a mezi týmiž stranami.

20. Cour de cassation (Kasační soud) při posuzování této kasační stížnosti uvedl, že společnost BNP Paribas poukazuje na pravidlo „abuse of process" vyplývající z rozsudku Court of Chancery (England & Wales) (soud „Chancery", Anglie & Wales, Spojené království), Henderson v. Henderson ze dne 20. července 1843, které „ukládá účastníkům řízení, aby v případě, že se určitá otázka stane předmětem sporu před příslušným soudem, předložili tomuto soudu svoji věc v celém rozsahu, aby mohly být všechny aspekty této otázky, s výhradou odvolání, rozhodnuty jednou provždy" [6].

21. Cour de cassation (Kasační soud) rovněž připomněl, že ve francouzském právu všechny nároky vyplývající z pracovní smlouvy jsou bez ohledu na to, zda pocházejí od žalobce nebo žalovaného, předmětem jediného řízení, a že se toto pravidlo nepoužije, pokud základ nároků vznikl nebo vyšel najevo až po předložení věci conseil de prud'hommes (pracovní soud).

[6] – Bod 37 rozhodnutí o žádosti o předběžné otázce. Je třeba zdůraznit, že podrobné pojednání předkládajícího soudu o pravidlu „abuse of process" je obsaženo v bodě 38 neanonymizovaného a nezkráceného znění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

22. Za těchto podmínek se Cour de cassation rozhodl dne 8. září 2021 přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být články 33 a 36 [nařízení č. 44/2001] vykládány v tom smyslu, že pokud právo členského státu původu rozhodnutí spojuje s tímto rozhodnutím takové účinky, že toto rozhodnutí brání tomu, aby tytéž strany podaly novou žalobu za účelem rozhodnutí o návrzích, které mohly být předloženy již v původním řízení, účinky spojené s tímto rozhodnutím v členském státě, v němž se o uznání žádá, brání tomu, aby soud v posledně uvedeném státě, jehož pracovněprávní předpisy *ratione temporis* stanovily obdobnou povinnost koncentrace nároků, o takových nárocích rozhodl?

2) Musí být články 33 a 36 [nařízení č. 44/2001] v případě záporné odpovědi na první otázku vykládány v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba na „unfair dismissal“ ve Spojeném království, má stejný předmět a základ jako žaloba týkající se propuštění bez skutečného a závažného důvodu ve francouzském právu, takže nároky vznesené zaměstnancem na odškodnění za propuštění bez skutečného a závažného důvodu, na odstupné za výpověď a na odstupné při propuštění u francouzského soudu poté, co zaměstnanec obdržel ve Spojeném království rozhodnutí konstatující „unfair dismissal“ a přiznávající z tohoto titulu náhrady (compensatory award), jsou nepřípustné? Je třeba v tomto ohledu rozlišovat mezi odškodněním za propuštění bez skutečného a závažného důvodu, které by mohlo mít stejný základ a stejný předmět jako „compensatory award“, a odstupným při propuštění a odstupným za výpověď, jež podle francouzského práva náleží v případě propuštění založeného na skutečném a závažném důvodu, ale nenáleží v případě propuštění založeného na závažném pochybení?

3) Musí být články 33 a 36 [nařízení č. 44/2001] vykládány v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba na „unfair dismissal“ ve Spojeném království, a žaloba na vyplacení bonusů nebo prémií ujednaných v pracovní smlouvě mají tentýž základ a tentýž předmět, pokud jsou tyto žaloby založeny na tomtéž smluvním vztahu mezi stranami?“

IV. Řízení před Soudním dvorem

23. Účastníci původního řízení, francouzská a švýcarská vláda, jakož i Evropská komise předložili písemná vyjádření.

V. Právní analýza

A. Úvodní poznámky

24. Před posouzením předběžných otázek položených předkládajícím soudem považuji za nezbytné uvést několik poznámek.

1. K použitelnosti nařízení č. 44/2001

25. Je třeba ověřit, zda je nařízení č. 44/2001 časově i místně použitelné. V tomto ohledu podotýkám, že rozhodnutí soudu Employment Tribunal (britský pracovní soud), jehož uznání je předmětem sporu v původním řízení, bylo vydáno na základě žaloby podané dne 20. prosince 2013.

26. Z této okolnosti zaprvé vyplývá, že nařízení č. 44/2001 je *ratione temporis* použitelné na spor v původním řízení. Toto nařízení se totiž podle čl. 66 odst. 2 nařízení (EU) č. 1215/2012[7] i nadále použije na rozhodnutí vydaná v řízeních zahájených před 10. lednem 2015.

27. Ze stejné okolnosti pak vyplývá, že nařízení č. 44/2001 je použitelné *ratione loci*. K tomuto závěru jsem dospěl na základě toho, že čl. 67 odst. 2 písm. a) dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii[8] stanoví, že „nařízení (EU) č. 1215/2012 se použije na uznávání a výkon rozhodnutí přijatých v soudních řízeních zahájených před koncem přechodného období a na veřejné listiny, které byly před koncem přechodného období formálně vyhotoveny nebo registrovány, a na soudní smíry, jež byly před koncem tohoto období schváleny nebo uzavřeny“. Z toho vyplývá, že nařízení č. 44/2001 je ve Spojeném království i nadále použitelné až do konce přechodného období.

28. S ohledem na tyto skutečnosti je třeba nařízení č. 44/2001 považovat za časově i místně použitelné na spor ve věci v původním řízení.

2. K výkladu nařízení č. 44/2001

29. Pokud jde o výklad ustanovení nařízení č. 44/2001, připomínám, že podle ustálené judikatury[9] v rozsahu, v němž nařízení č. 44/2001 nahrazuje Úmluvu ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech[10] (dále jen „Bruselská úmluva“), platí výklad Soudního dvora týkající se ustanovení uvedené úmluvy i pro ustanovení tohoto nařízení, neboť ustanovení těchto nástrojů Unie lze považovat za rovnocenná.

30. Podotýkám, že články 26 a 29 Bruselské úmluvy na jedné straně a články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 na straně druhé, o jejichž výklad žádá vnitrostátní soud, jsou formulovány prakticky totožně, takže rozsudky Soudního dvora vykládající Bruselskou úmluvu mohou být relevantním základem pro zodpovězení otázek položených vnitrostátním soudem[11].

[7] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1). Toto nařízení nahradilo nařízení č. 44/2001.

[8] – Úř. věst. 2019, C 384 I, s. 1.

[9] – Viz rozsudek ze dne 6. června 2019, Weil (C-361/18, EU:C:2019:473, bod 40 a citovaná judikatura). Podotýkám také, že Soudní dvůr uplatňuje obdobné úvahy při výkladu nařízení č. 1215/2012. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. června 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, bod 42 a citovaná judikatura).

[10] – Úř. věst. 1972, L 299, s. 32.

[11] – Je třeba rovněž poznamenat, že znění čl. 33 odst. 1 a článku 36 nařízení č. 44/2001 se velmi podobá znění článků 36 a 52 nařízení č. 1215/2012.

3. K vymezení předběžných otázek

31. Zaprvé zdůrazňuji, že z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že společnost BNP Paribas se opírá o rozsudek vydaný Employment Tribunal (britský pracovní soud) pro účely závěru, že žaloba, kterou TR následně podal ve Francii, je nepřípustná. Podle mého názoru taková situace odpovídá situaci uvedené v ustanovení čl. 33 odst. 3 nařízení č. 44/2001, které se týká případu, kdy je v průběhu soudního řízení v členském státě incidenčně uplatněno uznání u soudu členského státu. Jak však upozorňuje zpráva Paula Jenarda [12], toto pravidlo se týká případu, kdy se strana dovolává uznání námitky překážky věci pravomocně rozsouzené.

32. V této souvislosti připomínám, že ačkoli uznání není totéž co překážka věci pravomocně rozsouzené [13], oba pojmy spolu souvisejí. Překážka věci pravomocně rozsouzené je totiž jedním z aspektů uznání. Přesněji řečeno, uznání může mít buď pozitivní aspekt v tom smyslu, že umožňuje, aby právní situace vytvořená rozhodnutím vydaným v prvním členském státě byla nastolena v druhém členském státě, nebo negativní aspekt v tom smyslu, že na základě překážky věci pravomocně rozsouzené zakazuje, aby soudní rozhodnutí vydané v prvním členském státě bylo zpochybněno žalobami v druhém státě v bodech, které jsou totožné s těmi, o nichž bylo rozhodnuto tímto rozhodnutím [14].

33. Z toho vyplývá, že spor v původním řízení je třeba posoudit z hlediska tohoto druhého aspektu pravidel pro uznávání stanovených nařízením č. 44/2001. Podle mého názoru tento rámec vymezuje dvojí problém. Na jedné straně je třeba vyjasnit, na jakém základě má být vymezena pravomoc rozhodnutí vydaného v prvním členském státě, jehož uznání je dovoláváno u soudu v druhém členském státě. Na druhé straně tento rámec předpokládá určení, jak je nutno toto rozhodnutí dát do souvislosti s žalobou podanou v tomto druhém členském státě, aby bylo možné ověřit, zda toto nové řízení není částečně nebo zcela nepřípustné z důvodu překážky věci pravomocně rozsouzené, která se váže k rozsudku vydanému v prvním členském státě.

34. Zadruhé konstatuji, že odpůrce v původním řízení zpochybňuje, že předkládající soud použil britské pravidlo „abuse of process“, a tvrdí, že použití tohoto pravidla je omezeno na situace, kdy se žalobce dopustil zneužití práva, takže mu nic nebrání v podání druhé žaloby. Připomínám však, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance [15]. Zdá se mi tedy, že Soudní dvůr musí rozhodnout pouze na základě skutkového a právního stavu vylíčeného předkládajícím soudem.

[12] – Zpráva P. Jenarda k úmluvě ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. 1979, C 59, s. 44 (dále jen „Jenardova zpráva“).

[13] – Paul Jenard v této souvislosti upozorňuje, že „slova „překážka věci pravomocně rozsouzené“, která se objevují v několika úmluvách, byla výslovně vypuštěna, neboť lze uznat předběžná rozhodnutí a rozhodnutí v nesporných řízeních, jež nemají vždy povahu „překážky věci pravomocně rozsouzené“. Jenardova zpráva, s. 43.

[14] – Tyto závěry jsou vyvozovány z těchto publikací: Gaudemet-Tallon, H. a Ancel, M. É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, (Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v Evropě), LGDJ, 6. vydání, 2018, s. 583, jakož i Alexandre, D. a Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, (Rejstřík občanského soudního řízení, evropská soudní příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech), 2021, body 335 a násl.

[15] – Rozsudek ze dne 20. října 2022, Koalicia „Demokratična Bulgaria – Obedinenie“ C-306/21, EU:C:2022:813, bod 27 a citovaná judikatura).

B. K první předběžné otázce

35. Svou první otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda je nutno články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 vykládat v tom smyslu, že brání tomu, aby rozsudek vydaný v jednom členském státě měl za následek nepřípustnost žalob podaných u soudu jiného členského státu z toho důvodu, že právní předpisy každého z těchto států stanoví procesní pravidlo koncentrace všech žalob, které mohly být podány v prvním stupni.

36. Jinými slovy, tato otázka spočívá v určení, zda pro použití pravidel uznávání stanovených v nařízení č. 44/2001 musí být účinek překážky věci pravomocně rozsouzené týkající se rozhodnutí vydaného ve státě původu vymezen odkazem na vnitrostátní pravidlo o koncentraci žalob.

37. Abych mohl na tuto otázku odpovědět, považuji za nezbytné nejprve upřesnit rozsah pojmu „uznání“. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že uznání jako takové není definováno v nařízení č. 44/2001, které stanoví pouze v čl. 33 odst. 1, že „[r]ozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení“, a v článku 36, že „[c]izí rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé“.

38. Vzhledem k tomu připomínám, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je pro určení smyslu a rozsahu ustanovení práva Unie třeba vzít v úvahu nejen jejich znění, ale zároveň kontext, ve kterém se nacházejí, a cíle sledované právní úpravou, jejíž jsou součástí [16].

39. Pokud jde předně o cíle nařízení č. 44/2001, je z bodů 2, 6, 16 a 17 odůvodnění je zřejmé, že jeho cílem je zajistit volný pohyb soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [17] stanovením jednotných pravidel pro určení příslušnosti a zjednodušením formalit v zájmu rychlého a jednoduchého uznávání a výkonu těchto rozhodnutí [18].

40. Pokud jde dále o systém zavedený nařízením č. 44/2001, body 16 a 17 jeho odůvodnění kladou důraz na důležitost zásady vzájemné důvěry mezi soudy členských států ohledně uznávání a výkon soudních rozhodnutí, což předpokládá, že pojmy uvedené v tomto nařízení nebudou vykládány restriktivně [19].

41. Nakonec Jenardova zpráva definovala důsledky uznání tím, že „musí mít za následek, že rozhodnutí získají právní moc a vykonatelnost, kterou mají ve státě, kde byla vydána“ [20].

42. Výslovně k tomuto poslednímu návrhu Soudní dvůr ve věci Hoffmann [21] upřesnil účinky uznání tím, že rozhodl, že cizí rozhodnutí uznané podle článku 26 Bruselské úmluvy musí mít v dožádaném státě v zásadě stejné účinky jako ve státě původu [22].

16 – Rozsudek ze dne 27. října 2022, Orthomol (C-418/21, EU:C:2022:831, bod 24 a citovaná judikatura). Konkrétně musí být ustanovení nařízení č. 44/2001 vykládány autonomně s ohledem na jeho systematiku a cíle. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. března 2018, E.ON Czech Holding (C-560/16, EU:C:2018:167, bod 25 a citovaná judikatura).

17 – Podotýkám, že P. Jenard ve své zprávě zdůraznil, že Bruselská úmluva „směřuje k co největšímu usnadnění volného pohybu soudních rozhodnutí a v tomto duchu musí být vykládána“ (Jenardova zpráva, s. 42).

18 – Rozsudek ze dne 4. října 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, bod 45 a citovaná judikatura).

19 – Rozsudek ze dne 15. listopadu 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung a další (C-456/11, dále jen „rozsudek Gothaer“, EU:C:2012:719, bod 28).

20 – Jenardova zpráva, s. 43.

21 – Rozsudek ze dne 4. února 1988 (145/86, EU:C:1988:61).

22 – Rozsudek ze dne 4. února 1988, Hoffmann, (145/86, EU:C:1988:61, body 10 a 11). V tomto smyslu viz rozsudek Gothaer, bod 34.

43. Dále Soudní dvůr v souvislosti s výkonem rozhodnutí vydaného v jednom členském státě v jiném členském státě rozhodl – opět s odkazem na Jenardovu zprávu [23] –, že „má-li být účinkem uznání v zásadě to, že je rozhodnutím přiznána váha a účinnost, kterých požívají v členském státě, ve kterém byla vydána, neexistuje žádný důvod k tomu, aby byla rozsudku při jeho výkonu přiznána práva, která mu v členském státě původu nepřísluší, anebo účinky, které rozsudek téhož druhu vydaný přímo v členském státě, v němž se o uznání žádá, nevyvolává“ [24].

44. Z těchto rozsudků vyplývá, že v souladu se samotnou strukturou nařízení č. 44/2001, které v podstatě odděluje pravidla pro uznání od pravidel pro výkon rozhodnutí [25], Soudní dvůr rozlišuje mezi oběma pojmy v závislosti na tom, zda je ústředním bodem sporu jeden nebo druhý.

45. Pokud jde o výkon rozhodnutí, který zahrnuje provedení donucovacích opatření k zajištění realizace práva konstatovaného v rozhodnutí [26], Soudní dvůr výslovně odkazuje na právo státu původu, jakož i na právo dožádaného státu, s cílem přizpůsobit účinky cizího rozhodnutí účinkům, které by vyvolalo vnitrostátní rozhodnutí [27].

46. Na druhou stranu, pokud jde o uznávání rozhodnutí, konstatuji, že Soudní dvůr ve výše uvedených rozsudcích odkazuje výhradně na právo členského státu, v němž byl rozsudek vydán. Z toho podle mého názoru vyplývá, že uznání spočívá v rozšíření pravidel, která právo státu původu spojuje se soudními rozhodnutími vydanými v tomto státě, na druhý členský stát. Podle tohoto řešení, které právní věda označuje jako pravidlo „rozšíření účinků“, je tedy třeba odkázat na právo členského státu původu za účelem určení účinků rozhodnutí, kterého se dovolává druhý členský stát, a zejména těch jeho bodů, o nichž bylo tímto rozhodnutím rozhodnuto, práv v něm konstatovaných a jejich hmotněprávních důsledků pro právní postavení stran [28].

47. Domnívám se však, že po vydání výše uvedených rozsudků nedošlo v této judikatuře k žádné změně, která by ji mohla zpochybnit.

48. Podotýkám, že v rozsudku Gothaer Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že „články 32 a 33 nařízení č. 44/2001 musí být vykládány v tom smyslu, že je soud, na němž je požadováno uznání rozhodnutí, jímž soud jiného členského státu odmítl svou příslušnost na základě smluvního ustanovení o založení příslušnosti, vázán zjištěním platnosti tohoto ustanovení, které je obsaženo v odůvodnění pravomocného rozsudku prohlašujícího žalobu za nepřípustnou“ [29].

[23] – Jenardova zpráva, s. 48.

[24] – Rozsudky ze dne 28. dubna 2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, bod 66), ze dne 13. října 2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, bod 38) a ze dne 4. října 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, bod 40).

[25] – Pravidla pro uznávání a výkon jsou sice sdružena v kapitole III nařízení č. 44/2001, ale kromě společných ustanovení v oddíle 3 této kapitoly jsou předmětem zvláštních pravidel uvedených v samostatných oddílech tohoto nařízení.

[26] – K definici výkonu rozhodnutí viz Alexandre, D. a Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale* (Rejstřík občanského soudního řízení, evropská soudní příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech), 2021, bod 335, a Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A commentary on Regulation (EU) No 1215/2012* (Brusel Ia: komentář k nařízení (EU) č. 1215/2012), Elgar Commentaries in Private International Law Series, 2022, s. 550.

[27] – Toto řešení je navíc zakotveno v nařízení č. 1215/2012, jež v článku 54 stanoví: „Pokud je v rozhodnutí obsaženo opatření či příkaz, jež nejsou známy v právu dožádaného členského státu, toto opatření nebo příkaz se v největší možné míře upraví na opatření nebo příkaz známé v právu tohoto členského státu, se kterými jsou spojeny rovnocenné účinky a sledují obdobný účel a zájem.“

[28] – Pro prezentaci pravidla rozšíření účinků a důsledků, které z tohoto rozšíření vyplývají, viz Gaudemet-Tallon, H. a Ancel, M. É., *Compétence et exécution des jugements en Europe* (Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v Evropě), op. cit., s. 550; Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: a commentary on Regulation (EU) no 1215/2012* (Brusel Ia: komentář k nařízení (EU) č. 1215/2012), op. cit., s. 551 a Dickinson, A., Lein, E. a James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press, 2015, body 13.33 a násl.

[29] – Rozsudek Gothaer, bod 43.

49. Z tohoto rozsudku vyplývá, že důvody rozhodnutí o nepříslušnosti založené na smluvním ustanovení o založení příslušnosti jsou bez ohledu na rozsah, který těmto důvodům přisuzuje vnitrostátní právo, zbaveny účinku překážky věci pravomocně rozsouzené. Na první pohled by takové řešení mohlo naznačovat, že Soudní dvůr opustil ve věcech uznání odkaz na právo původu ve prospěch autonomního pojetí překážky věci pravomocně rozsouzené. Po přečtení odůvodnění, které Soudní dvůr přijal, se mi však zdá, že takovou analýzu nelze přijmout.

50. V této souvislosti je třeba poznamenat, že uvedený rozsudek byl vydán ve zvláštním kontextu uznání rozhodnutí vydaného v členském státě, který odmítl příslušnost na základě smluvního ustanovení o založení příslušnosti. V takové situaci Soudní dvůr v podstatě rozhodl, že zásada vzájemné důvěry a zákaz přezkumu rozsudků ve věci samé by byly porušeny, pokud by soud jednoho členského státu byl oprávněn přezkoumat rozhodnutí soudu jiného členského státu, který by uplatnil ustanovení nařízení č. 44/2001 za účelem odmítnutí nebo přijetí jeho příslušnosti. Soudní dvůr dospěl k závěru, že z těchto důvodů je nezbytné, aby byl na úrovni Unie definován autonomní přístup k překážce věci pravomocně rozsouzené, který by byl nezávislý na vnitrostátních pravidlech [30].

51. Zdůrazňuji také, že Soudní dvůr nejen výslovně odkázal na rozsudek Hoffmann [31], ale že se také snažil poukázat na to, že uznání rozhodnutí soudů členských států o odmítnutí příslušnosti na základě nařízení č. 44/2001, jež byla přijata na základě užití společných pravidel o příslušnosti stanovených unijním právem, podléhá vlastnímu režimu [32]. Z toho vyplývá, jak tvrdí francouzská vláda, že Soudní dvůr chtěl omezit rozsah tohoto řešení na tuto konkrétní situaci [33].

52. Na základě všech těchto úvah jsem dospěl k závěru, že podle stávající judikatury Soudního dvora je v zásadě nutné při uplatnění uznání rozhodnutí odkázat za účelem stanovení účinků rozhodnutí na právo členského státu, v němž bylo vydáno. Z toho vyplývá, že ve sporu v původním řízení musí být při určování právní moci a vykonatelnosti rozsudku vydaného Employment Tribunal (britský pracovní soud) zohledněno právo Spojeného království.

53. Povaha a účel práva státu původu však musí mít vliv na vymezení právní moci a vykonatelnosti tohoto rozhodnutí. Domnívám se však, že procesní pravidlo koncentrace žalob podle práva Spojeného království, tak jak je předložil předkládající soud, takový vliv mít nemůže.

54. V tomto ohledu je z informací poskytnutých předkládajícím soudem [34] zřejmé, že pravidlo „abuse of process“, které vyžaduje, aby účastníci řízení soustředili všechny důvody a návrhy [35], jež mohli uplatnit v řízení vedoucím k vydání původního rozhodnutí, není založeno na koncepci překážky věci pravomocně rozsouzené. Podle předkládajícího soudu má toto pravidlo povahu

[30] – Rozsudek Gothaer, body 35 až 39.

[31] – Rozsudek ze dne 4. února 1988 (145/86, EU:C:1988:61, bod 34).

[32] – Rozsudek Gothaer, bod 42.

[33] – K působnosti tohoto rozsudku viz Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) No. 1215/2012* (Brusel Ia: komentář k nařízení (EU) č. 1215/2012), op. cit., s. 552; Dickinson A., Lein E. a James A., *The Brussels I Regulation Recast* (Přepracované nařízení Brusel I), viz výše, body 13.51 a násl; Voulgarakis K. D., „Reflections on the Scope of ‚EU Res Judicata' in the Context of Regulation 1215/2012: Case C-456/11 (Gothaer)“ [Úvahy o rozsahu překážky věci pravomocně rozsouzené v rámci EU v kontextu nařízení 1215/2012: věc C-456/11 (Gothaer)], *Journal of Private International Law*, 2020, 16: 3, s. 451 až 464; Nioche, M., „Reconnaissance d'une décision étrangère d'incompétence prise sur le fondement d'une clause attributive de juridiction“ (Uznání zahraničního rozhodnutí o příslušnosti na základě smluvního ustanovení o založení příslušnosti), *Revue critique de droit international privé*, 2013, s. 686 a násl.; a také di Noto, R., „Règlement Bruxelles I: à propos de la reconnaissance et de l'autorité de la chose jugée d'une décision nationale d'incompétence“ (Nařízení Brusel I: o uznávání a překážce věci pravomocně rozsouzené v případě vnitrostátního rozhodnutí o nepříslušnosti), www.gdr-elsj.eu.

[34] – Odkazuji na bod 38 neanonymizovaného znění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

[35] – Je třeba připomenout, že předkládající soud se domnívá, že francouzské právo použitelné *ratione temporis* stanoví podobné pravidlo koncentrace nároků.

„pravidla veřejného pořádku založeného na tom, že je v obecném zájmu i v zájmu samotných stran žádoucí, aby se soudní řízení neprotahovalo a aby žalovaný nebyl vystaven několika po sobě jdoucím řízením, když by mohlo stačit jedno. Právě proti zneužití je toto pravidlo namířeno“.

55. S ohledem na tyto rysy se domnívám, že toto procesní pravidlo může být odůvodněno britským pojetím hospodárnosti soudního řízení, neboť směřuje k tomu, aby se zabránilo zneužití případného nového řízení ze strany žalobce.

56. Z toho vyplývá, že pokud jde o uznání rozhodnutí vydaného v prvním členském státě v jednom členském státě, pravidlo o koncentraci žalob se nedotýká otázek, o nichž již bylo rozhodnuto ve věci samé rozhodnutím vydaným v prvním členském státě, práv v něm konstatovaných a jejich hmotněprávních důsledků pro právní postavení stran.

57. Z toho podle mého názoru vyplývá, že takové pravidlo nemá žádný dopad na právní moc a vykonatelnost rozhodnutí, jehož uznání je požadováno.

58. Kromě toho se mi zdá, že opačný závěr, než ke kterému jsem právě dospěl, by nebyl v souladu se systematikou nařízení č. 44/2001.

59. Je totiž třeba připomenout, že cílem tohoto nařízení je usnadnit volný pohyb soudních rozhodnutí stanovením jednotných pravidel pro určení příslušnosti a zjednodušením formalit v zájmu rychlého a jednoduchého uznávání a výkonu těchto rozhodnutí. Jak zdůraznil Soudní dvůr, pravidla o příslušnosti a pravidla týkající se uznávání a výkonu soudních rozhodnutí nepředstavují odlišné a samostatné celky, ale jsou úzce spojena [36].

60. V tomto ohledu by zohlednění vnitrostátního pravidla o koncentraci žalob stanoveného právem členského státu, z něhož soudní rozhodnutí pochází, ve fázi uznání soudního rozhodnutí mohlo ohrozit následné provádění pravidel obsažených v kapitole II nařízení č. 44/2001. Konkrétněji toto nařízení v oddílech 5 a 9 této kapitoly stanoví zvláštní pravidla pro příslušnost pro jednotlivé pracovní smlouvy a ustanovení upravující litispendenci a spojení návrhů.

61. Domnívám se, že povinnost, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, může v rozsahu, v němž vyžaduje, aby všechny návrhy byly uplatněny jedinou žalobou, zasahovat do mechanismů stanovených tímto nařízením. Důsledkem takové povinnosti by totiž mohlo být zabránění účastníkovi řízení v podávání nových žalob u soudu určeného nařízením č. 44/2001 za účelem projednání nebo obejití jeho autonomních ustanovení, jejichž cílem je zabránit výskytu souběhu řízení, který by mohl vést k vydání protichůdných rozhodnutí.

62. Použití ustanovení nařízení č. 44/2001 nemůže totiž záviset na obsahu procesních předpisů členského státu, s výjimkou případu, kde není respektován cíl volného pohybu soudních rozhodnutí.

63. Dodávám, že tento závěr nezpochybňuje ani skutečnost, že právo členského státu, v němž se uznání uplatňuje, obsahuje podobné pravidlo o koncentraci žalob. Z důvodů, které jsem právě uvedl, nemůže pouhá skutečnost, že právní předpisy obou členských států stanoví tuto povinnost shodně, odůvodnit neutralizaci pravidel pro příslušnost stanovených nařízením č. 44/2001.

[36] – V tomto smyslu viz rozsudek Gothaer, bod 35 a citovaná judikatura.

64. S ohledem na všechny tyto úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na první předběžnou otázku odpověděl, že ustanovení článků 33 a 36 nařízení č. 44/2001 je nutno vykládat v tom smyslu, že uznání soudního rozhodnutí vydaného v členském státě, jehož právo stanoví pravidlo koncentrace nároků, které zakazuje stejným stranám podat novou žalobu týkající se nároků, jež mohly být uplatněny v původním řízení, nebrání soudu tohoto druhého státu, aby o těchto nárocích rozhodl, a to ani v situaci, kdy právo členského státu, v němž se žádá o uznání, stanoví obdobnou povinnost koncentrace žalob.

65. Pokud vnitrostátní procesní pravidlo o koncentraci nároků nepředstavuje rozhodné kritérium pro určení právní moci rozhodnutí vydaného v jednom členském státě, zbývá určit – k čemuž vybízí druhá a třetí předběžná otázka –, na jakém základě má být takové rozhodnutí vztaženo k nárokům uplatněným v novém řízení zahájeném před soudem druhého členského státu.

C. Ke druhé a třetí předběžné otázce

1. K přeformulování otázek

66. Druhá otázka předkládajícího soudu, která se skládá ze dvou částí, je položena pro případ záporné odpovědi na první otázku.

67. Předkládající soud se zaprvé táže, zda taková žaloba, jako je žaloba na „unfair dismissal“ ve Spojeném království, má stejný předmět a základ jako žaloba týkající se propuštění bez skutečného a závažného důvodu ve francouzském právu, takže nároky vznesené zaměstnancem na odškodnění za propuštění bez skutečného a závažného důvodu, na odstupné za výpověď a na odstupné při propuštění u francouzského soudu poté, co tento zaměstnanec obdržel ve Spojeném království rozhodnutí konstatující „unfair dismissal“ a přiznávající z tohoto titulu „compensatory award“, jsou nepřípustné.

68. Zadruhé si předkládající soud klade otázku, zda je třeba v tomto ohledu rozlišovat mezi odškodněním za propuštění bez skutečného a závažného důvodu, které by mohlo mít stejný základ a stejný předmět jako „compensatory award“, na jedné straně, a odstupným při propuštění a odstupným za výpověď, jež podle francouzského práva náleží v případě propuštění založeného na skutečném a závažném důvodu, ale nenáleží v případě propuštění založeného na závažném, na straně druhé.

69. Třetí otázkou, která rovněž vyvstává v případě negativní odpovědi na první otázku, se předkládající soud táže, zda články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 musí být vykládány v tom smyslu, že taková žaloba, jako je žaloba na „unfair dismissal“ ve Spojeném království, a žaloba na vyplacení bonusů nebo prémií ujednaných v pracovní smlouvě mají tentýž základ a tentýž předmět, pokud jsou tyto žaloby založeny na tomtéž smluvním vztahu.

70. Při posuzování těchto otázek nejprve konstatuji, že druhá otázka vybízí Soudní dvůr, aby podrobně přezkoumal odškodnění stanovené britským a francouzským právem za účelem určení, zda žaloba na „unfair dismissal“ a žaloba pro propuštění bez skutečného a závažného důvodu mají tentýž základ a tentýž předmět. Dále poznamenávám, že třetí otázka vyžaduje v rozsahu, v němž se týká totožnosti základu a předmětu, která může existovat mezi žalobou na „unfair dismissal“ a žalobou na vyplacení prémií či bonusu stanovených v pracovní smlouvě, rovněž analýzu věcného obsahu právních předpisů dotčených v původním řízení.

71. Z toho podle mého názoru vyplývá, že tyto otázky zahrnují úkol pochopit a následně porovnat technická ustanovení právních předpisů Spojeného království a Francie dotčených ve věci v původním řízení, který vyžaduje velmi citlivý přístup. Podle ustálené judikatury však Soudní dvůr nemá pravomoc k výkladu vnitrostátního práva, jelikož tento úkol přísluší výlučně předkládajícímu soudu [37].

72. Je však třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, jež mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny [38].

73. V projednávaném případě z formulace žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce [39] vyplývá, že kromě porovnání obsahu vnitrostátních právních předpisů dotčených ve věci v původním řízení vnitrostátní soud v rámci incidenčního sporu o uznání posuzuje výklad pojmů „základ“ a „předmět“ [40] s ohledem na ustanovení článků 33 a 36 nařízení č. 44/2001. Konkrétně se tento soud v podstatě táže, zda je pro určení totožnosti základu a předmětu žalob týkajících se téže pracovní smlouvy vhodné rozlišovat mezi žalobami, které se vztahují k povinnostem spojeným se samotným plněním pracovní smlouvy a žalobami, jež se vztahují k povinnostem spojeným s ukončením této smlouvy.

74. Vzhledem k tomu, že bez ohledu na doslovný obsah druhé a třetí otázky se tyto otázky týkají výkladu práva Unie, navrhuji v zájmu poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu jejich přeformulování takto:

Je nutno články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 vykládat v tom smyslu, že v případě, kdy je u soudu druhého členského státu incidenčně uplatněno uznání rozhodnutí vydaného v prvním členském státě, mají žaloby založené na téže pracovní smlouvě a týkající se povinností vyplývajících z plnění této smlouvy a povinností vyplývajících z porušení této smlouvy stejný základ a stejný předmět?

2. K přeformulovaným otázkám

a) Úvodní poznámky

75. Je třeba poznamenat, že předkládající soud vychází z toho, že při posuzování přípustnosti návrhů předložených v druhém členském státě je třeba vycházet z kritéria totožnosti stran a základu a předmětu žaloby. Proto se zdá, že ještě před zkoumáním takto přeformulované otázky je třeba ověřit, zda je takové kritérium funkční.

[37] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. dubna 2022, IFAP (C-447/20 a C-448/20, EU:C:2022:265, bod 100 a citovaná judikatura).

[38] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. října 2022, DN (vymáhání vrácení rodinných dávek) (C-199/21, EU:C:2022:789, bod 47 a citovaná judikatura).

[39] – Odkazuji zejména na bod 43 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

[40] – Je třeba zdůraznit, že v projednávané věci se pojem totožnosti stran neřeší.

76. K tomuto bodu je třeba nejprve poznamenat, že články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 neodkazují na pojmy „totožnost stran“, „základ“ či „předmět“. Na druhou stranu jsou tyto pojmy ústředním prvkem při uplatňování ustanovení článku 27 tohoto nařízení, která se vztahují na situaci litispendence [41].

77. Litispendence předpokládá, že u dvou soudů Unie, které jsou označeny jako stejně příslušné, je zahájeno řízení o témže sporu. V takovém případě se v čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví, že „je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první“. Jak uvádí bod 15 odůvodnění tohoto nařízení, byla pravidla litispendence vydána s cílem minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby ve dvou členských státech nebyla vydána vzájemně si odporující rozhodnutí.

78. Ustanovení o litispendenci proto jsou v souladu s obecnou systematikou nařízení č. 44/2001. Zásada vzájemné důvěry mezi soudy členských států a cíl volného pohybu soudních rozhodnutí by byly ohroženy neexistencí autonomního mechanismu, který by zabránil rozběhnutí konkurenčních řízení týkajících se téhož sporu [42].

79. V tomto ohledu je překážka litispendence úzce spojena s negativním aspektem překážky věci pravomocně rozsouzené [43]. Překážka věci pravomocně rozsouzené spojená se soudním rozhodnutím, jehož uznání je incidenčně požadováno, brání tomu, aby spor, o němž rozhodl soud prvního členského státu, mohl být předmětem nové žaloby podané u soudu druhého členského státu.

80. Z toho vyplývá, že pravidla týkající se litispendence a uznávání mají společný cíl přispět k plné autoritě rozhodnutí vydaného v členském státě původu, která nesmí být zpochybněna rozhodnutím vydaným soudem jiného členského státu [44].

81. Soudní dvůr navíc na tuto souvislost odkázal, když rozhodl, že by bylo neslučitelné s ustanoveními upravujícími uznávání, aby byla připuštěna žaloba, která má stejný předmět a je podána mezi stejnými stranami jako žaloba, o níž již rozhodl soud v jiném členském státě [45]. Na podporu svého odůvodnění Soudní dvůr v podstatě dodal, že neslučitelnost takové žaloby vyplývá z ustanovení o překážce litispendence, která se týkají případu, kdy jsou „u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami“, a vyžadují, aby soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, odmítl svou příslušnost ve prospěch soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první. Soudní dvůr na základě tohoto závěru vyvodil, že uvedená ustanovení prokazují snahu vyhnout se tomu, aby soudy obou smluvních států rozhodovaly o jednom a tomtéž sporu [46].

41 – Pro představení obecné systematiky pravidel litispendence viz Dickinson, A., Lein, E. a James, A., *The Brussels I Regulation Recast* (Přepracované nařízení Brusel I), op. cit, body 11.01 a násl.

42 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. června 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, body 56 a 70 a citovaná judikatura).

43 – K tomu viz Turmo, A.; *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne* (Překážka věci pravomocně rozsouzené v právu Evropské unie), 2017, op. cit., s. 182 a násl.

44 – Takový zákaz vyplývá z článku 36 nařízení č. 44/2001, který zakazuje jakýkoli přezkum věcné správnosti zahraničního rozhodnutí.

45 – Rozsudky ze dne 30. listopadu 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, bod 10), a ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, dále jen „rozsudek Gubisch“, EU:C:1987:528, bod 9).

46 – Rozsudek ze dne 30. listopadu 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, body 11 a 12).

82. Kromě toho, jak Soudní dvůr v podstatě rozhodl, ustanovení o překážce věci rozhodnuté mají usnadnit uznávání rozhodnutí tím, že zabrání riziku odmítnutí uznání rozhodnutí vydaného ve státě původu z důvodu jeho neslučitelnosti s rozhodnutím vydaným mezi týmiž stranami v jiném členském státě [47].

83. V této souvislosti připomínám, že mezi důvody pro odmítnutí uznání uvedené v článku 34 nařízení č. 44/2001 patří na jedné straně neslučitelnost s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá [48], a na druhé straně neslučitelnost s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném státě [49].

84. Tento cíl, stejně jako nemožnost odvodit ze sblížení různých vnitrostátních ustanovení společné chápání litispendence [50], vedl Soudní dvůr k vypracování autonomního výkladu pojmů „totožnost stran“, „základ“ a „předmět“ [51].

85. Pravidla upravující litispendenci a odmítnutí uznání rozhodnutí se však nevztahují na specifickou situaci uvedenou v čl. 33 odst. 3 nařízení č. 44/2001.

86. Ačkoli účelem překážky litispendence je zabránit vzniku kolize soudních rozhodnutí, a tedy i případům, v nichž by bylo možné uplatnit námitku překážky věci pravomocně rozsouzené, existují situace, v nichž se ustanovení článku 27 tohoto nařízení nepoužijí, a to buď proto, že soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, použití tohoto textu opomenul, nebo proto, že z důvodu neexistence souběžných řízení se překážky litispendence nebylo možné účelně dovolat.

87. Stejně tak se odmítnutí uznání uplatní pouze v případě, že námitka překážky věci pravomocně rozsouzené nebyla vznesena ve druhém stupni, a obě rozhodnutí, která byla skutečně vydána, jsou neslučitelná.

88. Případ uvedený v čl. 33 odst. 3 nařízení č. 44/2001 odpovídá přechodné a autonomní situací, kdy je uznání rozhodnutí vydaného v prvním členském státě uplatněno incidenčně za účelem zamítnutí návrhů uplatněných v řízení před soudem druhého členského státu.

89. V takovém případě musí mít soud, u něhož je námitka překážky věci pravomocně rozsouzené vznesena, k dispozici jednoduchá srovnávací kritéria, která mu umožní rozhodnout o přípustnosti předložených návrhů. Z tohoto hlediska je ústředním prvkem tohoto srovnání totožnost sporných otázek řešených soudním rozhodnutím pocházejícím z členského státu původu a otázek předložených soudu jiného členského státu. Vzhledem ke společnému účelu mechanismů, jež jsem právě zmínil, však taková totožnost logicky předpokládá souvislost mezi stranami, základem a předmětem, o který v každém z řízení jde.

47 – Rozsudek Gubisch, body 8 a 18.

48 – Článek 34 bod 3 nařízení č. 44/2001.

49 – Podle čl. 34 odst. 4 nařízení č. 44/2001 platí, že rozhodnutí se neuzná, je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a v téže věci, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v dožádaném členském státě. Pojmy „základ“ a „předmět“ uvedené v tomto článku je třeba vykládat stejně jako v případě litispendence. K tomu viz Gaudemet-Tallon, H. a Ancel, M. É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, op. cit., s. 645; Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) No. 1215/2012* (Brusel Ia: komentář k nařízení (EU) č. 1215/2012), op. cit., 2022, s. 661 a Dickinson A., Lein E. a Jame A., *The Brussels I Regulation Recast* (Přepracované nařízení Brusel I), op. cit., bod 13.366.

50 – V této souvislosti podotýkám, že v několika jazykových verzích článku 27 nařízení č. 44/2001 se slova „základ“ a „předmět“ nevyskytují. V anglickém znění se používá výraz „same cause of action“, v německém znění výraz „desselben Anspruchs“ a ve znění estonském výraz „hagide põhjal menetlusi“. Tyto rozdíly odrážejí různé přístupy k pojmu litispendence v různých vnitrostátních právních řádech.

51 – Rozsudek Gubisch, body 10 a 11.

90. Zdá se mi tedy, že provedení kritéria totožnosti stran, základu a předmětu, jež se vztahuje na překážku litispendence, poskytuje vnitrostátnímu soudu nástroj definovaný unijním právem [52], který splňuje potřebu zabránit obnovení sporu, o němž již rozhodl jiný unijní soud.

91. Je však třeba zdůraznit, že toto kritérium má soudu umožnit pouze zjistit, zda o žalobě, jež mu byla předložena, již rozhodl soud členského státu, takže jeho uplatnění nemůže mít vliv na účinky uznání, které podléhají zvláštnímu režimu.

92. Jinými slovy se domnívám, že zatímco posouzení přípustnosti návrhů uplatněných u soudu členského státu předpokládá srovnání založené na totožnosti stran, základu a předmětu, účinky původního rozhodnutí soudu, jehož uznání je dovoláváno incidenčně, musí být v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora vždy určeny výhradně odkazem na právo státu původu.

93. Podle mého názoru jsou tato dvě řešení koherentní. Domnívám se totiž, že tento srovnávací přístup může zachovat právní moc a vykonatelnost rozhodnutí v členském státě, v němž bylo vydáno, a zároveň vyloučit možnost jeho zpochybnění odvoláním podaným v jiném členském státě.

94. S ohledem na všechny tyto úvahy se domnívám, že je vhodné přezkoumat otázky, jak byly přeformulovány, provedením výkladu pojmů „základ“ a „předmět“ ve světle pravidel pro uznávání, která Soudní dvůr stanovil pro použití článku 27 nařízení č. 44/2001.

b) K totožnosti základu a předmětu

95. Pokud jde o totožnost základu, Soudní dvůr měl za to, že ve smyslu pravidel upravujících překážku litispendenceje tato podmínka splněna, pokud se spory, jichž se strany účastní, zakládají na stejném smluvním vztahu [53]. Soudní dvůr zvolil obecnější přístup a chápe pojem „základ“ tak, že zahrnuje skutečnosti a právní normu, o které se návrh opírá [54].

96. S ohledem na tuto definici se domnívám, že není pochyb o tom, že nároky, o nichž rozhodl Employment Tribunal (britský pracovní soud), a nároky uplatněné u francouzských soudů mají stejný základ, neboť mají skutkový základ v ukončení pracovní smlouvy mezi stranami a právní základ v povinnostech vyplývajících z této smlouvy.

97. Pokud jde o totožnost předmětu ve smyslu článku 27 nařízení č. 44/2001, Soudní dvůr nejprve uvedl, že ji nelze omezit na formální totožnost dvou návrhů [55].

[52] – Tento autonomní přístup se mi jeví o to potřebnější, že vzhledem k rozdílnému přístupu mezi jednotlivými vnitrostátními právními úpravami potřebují mít vnitrostátní soudy k dispozici ucelený srovnávací nástroj.

[53] – Rozsudek Gubisch, bod 15. V projednávané věci se spory týkaly stejné smlouvy o mezinárodním prodeji zboží.

[54] – Viz rozsudek ze dne 19. října 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, bod 36 a citovaná judikatura). Na základě této definice Soudní dvůr například rozhodl, že nároky uplatněné na základě samostatných, ale stejně formulovaných smluv o přepravě téhož hromadně přepravovaného zboží poškozeného za stejných okolností mají stejný základ. Viz rovněž rozsudek ze dne 6. prosince 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, bod 40).

[55] – Rozsudek Gubisch, bod 17.

98. V tomto ohledu se Soudní dvůr domníval, že v případě smlouvy o mezinárodní koupi zboží je účelem návrhu na plnění smlouvy, aby byla realizována její účinnost, zatímco účelem návrhu na zrušení a odstoupení od smlouvy je právě zbavení její účinnosti. Z toho vyvodil, že vzhledem k tomu, že závaznost smlouvy je tedy středobodem obou sporů, mají tyto návrhy stejný základ [56].

99. Soudní dvůr dále upřesnil, že předmět spočívá v účelu návrhu, přičemž pojem „předmět" nelze omezit na formální totožnost obou návrhů, a v tomto ohledu je třeba zohlednit příslušné nároky žalobců v každém ze sporů [57]. S ohledem na toto chápání se Soudní dvůr domnívá, že tento pojem musí být vykládán široce [58].

100. Na základě této definice přistoupil Soudní dvůr ke kazuistickému pojetí pojmu „předmět" [59]. Měl tedy za to, že návrh, který směřuje k tomu, aby bylo rozhodnuto, že žalovaný odpovídá za škodu, a bylo mu uloženo nahradit škodu, má stejný základ a stejný předmět jako starší návrh tohoto žalovaného směřující k tomu, aby bylo rozhodnuto, že za uvedenou škodu neodpovídá [60]. Totéž platí *a fortiori*, pokud se návrhy týkají náhrady téže škody [61]. Na druhou stranu vyloučil totožnost předmětu řízení při existenci návrhů, z nichž jeden směřuje k uplatnění odpovědnosti žalovaného a druhý k omezení výše náhrady škody v případě uplatnění této odpovědnosti [62].

101. Z těchto příkladů vyplývá, že v rámci širokého pojetí pojmu „předmět" Soudní dvůr analyzuje účel návrhů s ohledem na možné účinky rozhodnutí, která mají být přijata, aby se předešlo riziku neslučitelnosti rozhodnutí vydaných ve dvou členských státech.

102. Tato definice totožnosti předmětu by však měla být přenesena na pravidla pro uznávání. V této souvislosti podotýkám, že překážka litispendence znamená souběžné zahájení řízení u dvou soudů, které jsou určeny jako příslušné nařízením č. 44/2001. V takové situaci, kdy jsou souběžně vedena dvě řízení, je logické pochopit cíle souběžně projednávaných návrhů.

103. V případě, že je uplatněn nárok na uznání na základě překážky věci pravomocně rozsouzené, je v zásadě nutné ověřit, zda se nároky uplatněné u soudu druhého členského státu nepřekrývají s věcí, o níž bylo dříve rozhodnuto v prvním členském státě.

56 – Rozsudek Gubisch, bod 16. Toto řešení však bylo v literatuře kritizováno, zejména z toho důvodu, že žaloby na neplatnost a žaloby na plnění smlouvy mají zásadně odlišný předmět a použití konceptu „závaznosti" může vést k situaci litispendence vždy, když se dva nároky týkají téže smlouvy. V tomto smyslu viz Gaudemet-Tallon, H. a Ancel, M. É., *Compétence et exécution des jugements en Europe* (Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v Evropě), op. cit., s. 353.

57 – Rozsudek ze dne 19. října 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, body 39 a 41, jakož i citovaná judikatura). Je však třeba zdůraznit, že je zapotřebí vzít v úvahu nároky příslušných žalobců, a to při vyloučení prostředků obrany vznesených žalovaným. Viz rozsudek ze dne 8. května 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, bod 32). Nedávno Soudní dvůr připomněl, že protinávrh nelze zaměňovat s pouhým prostředkem obrany. Viz rozsudek ze dne 13. října 2022, Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (C-256/21, EU:C:2022:786, bod 38).

58 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen et Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 45).

59 – V tomto ohledu se domnívám, že rozsudky, v nichž Soudní dvůr po připomenutí definice předmětu řízení ve smyslu článku 27 nařízení č. 44/2001 analyzoval totožnost předmětu řízení ve světle pravidel litispendence specifických pro jiné nástroje práva Unie, nejsou v projednávané věci relevantní. Týká se to zejména rozsudku ze dne 19. října 2017, Merck (C 231/16, EU:C:2017:771), v němž Soudní dvůr rozhodoval o totožnosti žalob založených na ochranných známkách Unie a národních ochranných známkách s ohledem na ustanovení čl. 109 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1).

60 – Rozsudek ze dne 6. prosince 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, bod 45). Obdobně viz rozsudky ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 49), a ze dne 19. prosince 2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, bod 42).

61 – Obdobně viz rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen et Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 46).

62 – Rozsudek ze dne 14. října 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, bod 35).

104. Podle mého názoru takové ověření zahrnuje určení, zda výsledek, kterého chce žalobce dosáhnout podáním nové žaloby, nekoliduje, a to ani potenciálně, s obsahem sporu, o němž bylo rozhodnuto původním rozhodnutím.

105. Z toho vyplývá, že v rámci incidenčního uznání musí být totožnost předmětu ověřena na základě přísného srovnání mezi nároky uplatněnými u soudu prvního členského státu a rozhodnutými tímto soudem, na jedné straně, a obsahem a účelem nároků uplatněných v řízení před soudem druhého členského státu, na straně druhé.

106. Na základě těchto úvah se domnívám, že v zásadě neexistuje totožnost předmětu mezi žalobami, které se týkají ukončení pracovní smlouvy, a žalobami, jež se týkají plnění pracovní smlouvy. Spor o ukončení pracovní smlouvy, o kterém rozhodl soud v členském státě, a jeho finanční důsledky, nemá žádný vliv na nároky na zaplacení dlužných částek podle smlouvy o splnění pracovního výkonu.

107. Takový rozdíl v předmětu však v žádném případě nezpochybňuje povinnost soudu druhého členského státu zohlednit při rozhodování ve věci samé účinky rozsudku vydaného v prvním členském státě. V situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, by tedy soud, který projednává nároky na zaplacení odměny v souvislosti s plněním pracovní smlouvy, byl povinen vzít v úvahu možné důsledky původního rozhodnutí pro mzdové nároky žalobce [63].

108. Ve světle všech těchto úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou a třetí otázku, tak jak byly přeformulovány, že články 33 a 36 nařízení č. 44/2001 je nutno vykládat v tom smyslu, že v případě, kdy je u soudu druhého členského státu incidenčně uplatněno uznání rozhodnutí vydaného v prvním členském státě, mají žaloby založené na téže pracovní smlouvě a týkající se povinností vyplývajících z plnění této smlouvy a povinností vyplývajících z porušení této smlouvy stejný základ, avšak nemají stejný předmět.

VI. Závěry

109. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Cour de cassation (Kasační soud) odpověděl následovně:

„1) Články 33 a 36 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních

musí být vykládány v tom smyslu, že

uznání soudního rozhodnutí vydaného v členském státě, jehož právo stanoví pravidlo koncentrace nároků, které zakazuje stejným stranám podat novou žalobu týkající se nároků, jež mohly být uplatněny v původním řízení, nebrání soudu tohoto druhého státu, aby o těchto nárocích rozhodl, a to ani v situaci, kdy právo členského státu, v němž se žádá o uznání, stanoví obdobnou povinnost koncentrace žalob.

2) články 33 a 36 nařízení č. 44/2001

musí být vykládány v tom smyslu, že

[63] – Jednalo by se o případ, kdy by v souladu s právem státu původu bylo původním rozhodnutím určeno datum ukončení pracovní smlouvy, které by mohlo mít vliv na konec období, během něhož je odměna splatná.

v případě, kdy je u soudu druhého členského státu incidenčně uplatněno uznání rozhodnutí vydaného v prvním členském státě, mají žaloby založené na téže pracovní smlouvě a týkající se povinností vyplývajících z plnění této smlouvy a povinností vyplývajících z porušení této smlouvy stejný základ, avšak nemají stejný předmět.“